

Už mě nechte být

Jana Hrbková, Městská knihovna Louny

Anotace: Představení knihy Ivony Březinové *Útěk Kryšpína N.* Děti se prostřednictvím čtení s předvídáním seznámí s tématem šikany. Uvědomí si, že hrdinství není v rukou, ale v srdci a hlavě.

Cílová skupina: žáci 3. – 7. tříd ZŠ (dle potřeby lze jednoduše upravit způsob diskuze)

Časová dotace: 60 – 90 minut (doporučuji více času)

Klíčové kompetence: Komunikativní
Občanské
Sociální
K řešení problémů

Vzdělávací oblasti: Člověk a společnost
Člověk a jeho svět

Průřezová témata: Osobnostní a sociální výchova

Osnova programu:

- přivítání
- diskuze na téma hrdina a hrdinství
- aktivita štronzo – pocity
- skupiny – předvídání obsahu příběhu
- čtení s předvídáním + diskuze
- pojem šikana a její druhy
- role osob v rámci šikany
- určení hrdiny v příběhu
- zamyšlení a diskuze nad tématem

Potřebné pomůcky:

- kniha *Útěk Kryšpína N.*
- papíry A4 s textem - útěk, brouci, ticho, strach, násilí
- samolepící štítky na jmenovky pro děti
- silnější fixy
- beletristické knihy a encyklopedie s tematikou šikany

Použité zdroje:

BŘEZINOVÁ, Ivona. *Útěk Kryšpína N.* Ilustroval Barbora KYŠKOVÁ. V Praze: Albatros, 2014. ISBN 978-80-00-03712-7.

Už mě nechte být

Ve světě kolem nás se setkáváme s mnoha lidmi. Mohou různě vypadat i se různě chovat. Možné bychom některé z nich mohli označit jako hrdiny.

- Kdo je podle vás hrdina a co je označováno za hrdinství?

Já bych vám dnes chtěla přiblížit příběh o dětech, které jsou asi tak staré jako jste vy. Hlavní postavou je kluk Kryšpín. Všichni zažívají různé situace a mají přitom různé pocity. My bychom si to mohli zkusit představit.

ŠTRONZO

děti – pomalu se pohybují v prostoru

já - řeknu slovo štronzo + přidám pojmenování nějakého pocitu → děti se zastaví a znázorní sochu představující daný pocit – využívají výrazu obličejů i gesta

pocity: radost, bolest, legrace, smutek, zoufalství – potřebujete pomoci, nenávisť, zamilovanost, hněv – vztek

Zkuste sledovat příběh a nezapomenout na tyto pocity. Možná se s nimi ještě setkáme. Také jsme mluvili o hrdinech. Třeba nějakého objevíte v příběhu.

Jak už jsem říkala, chci vám přiblížit Kryšpínův příběh. Ale teď bych chtěla, abyste trochu zapojili fantazii a zkusili pomocí následujících slov vymyslet, o čem by příběh mohl být. Nejedná se o slohové cvičení. Stačí pár vět.

SKUPINY

- v Kryšpínově příběhu se objeví slova – útěk, brouci, ticho, strach, násilí → děti pracují ve skupinách - vymýšlí příběh – o čem kniha může být (pokud je dost času – píšou na papír, pokud není čas – pouze si to říkáme, nemusí být ve skupinách).

Prozradím vám, že příběh se odehrává ve škole v přírodě.

- Už jste také někdy byli ve škole v přírodě?
- Jaké to bylo? Líbilo se vám tam? Proč?
- Bylo něco, co se vám nelíbilo? Proč?

Upozornění: Téměř všechny předčítané ukázky mohou být podle potřeby proškrtány.

čtení - úvod – útěk lesem

– str. 9 - Větve ho chytají ...prodírat až do konce života.

- Co jsme si dozvěděli o Kryšpínovi – kde a kdy se nachází?
- Chodí se běžně ve škole v přírodě v noci venku? Jak se tam asi dostal?
- Nebáli byste se v nočním lese?
- Jak rozumíte větě: „Stačí odvrátit hlavu a svět slov se vypne.“? (děti říkají návrhy – pravdu se dozvíme později)
- Co se asi dělo dál, když zjistili, že Kryšpín chybí?

Kryšpína samozřejmě hledali. Když ho nemohli najít, zavolali policii.

- Proč?

Policisté potřebovali informace, proto prováděli výslechy dospělých i dětí.

čtení – výslechy

a) vychovatelka – str. 32

Prý mu říkali Špíno ... usměje se vychovatelka.

b) spolužák – str. 21

Ty jsi Standa? ... Kluk jen pokrčí rameny.

c) další spolužák – str. 31

Proč sportuješ? ... dopoví za něj Bárta ostře.

- Co jsme se dozvěděli nového?
- Změnilo se něco ve vašem pohledu na to, proč Kryšpín utekl?
- Byl jeho útěk dobrým řešením? Proč?
- Co byste Kryšpínovi poradili?

Kryšpín už je v lese dlouho, potřebuje si odpočinout a hlavou se mu honí vzpomínky.

čtení – bazén – odehrává se ještě před školou v přírodě - str. 67

Hele, Špína jde! ... vyndat brouky.

- Co to asi bylo za brouky? Proč je měl u sebe? Proč by vadilo, že se namočí?

dočíst ... teda sluchadla!

- O co se tedy jedná?
- Bylo by namočení naslouchátek velkým problémem? Proč?

dočíst ... Na tři ho pustíme.

- Potvrdili jsme si něco z toho, co jsme se domnívali?
- Jak asi bylo Kryšpínovi?
- Proč se kluci nebáli naslouchátka zničit?

Kryšpín vzpomíná dál.

četba – šikana ve škole v přírodě – str. 39

Tak se ukaž ... Nic jsem vám neudělal.

- Co si myslíte o tom, co jste právě slyšeli? Je to běžné chování mezi spolužáky?

Kryšpín už je dlouho pryč a děti přemýšlejí o tom, co se stalo.

četba

a) kluci spolužáci – str. 49 – 50

Kluci spíte? ... nepřemýšlejte a kušujte!

- Proč se některý z kluků bojí?

- Proč se Marián nebojí?

- Co mu mohli kluci vzít?

b) spolužačka Ulrika - str. 38

Co mi chceš povědět? .... se to nikdo nedozví.

- Bylo důležité, co řekla Ulrika vychovatelce? Proč?

- Šlo o žalování? (hodně zdůraznit, proč ne)

- Co si myslíte o Ulrice?

Příběh samozřejmě pokračuje dál a já mám pro vás poslední ukázkou.

četba – policie – nález brouků – str. 51 a 54

Co tam děláš? ... a celý se rozklepe.

- Mění nová informace - nález brouků - nějak situaci v pátrání po Kryšpínovi? Jak?

Jste zvědaví, jak příběh o Kryšpínovi dopadne? Pak si budete muset půjčit knihu Ivony Březinové Útěk Kryšpína N. Mým cílem bylo vás zaujmout a nalákat k jejímu přečtení.

- Mohli byste shrnout, co se v příběhu dělo? Bylo všechno v pořádku?

- Byl Kryšpín spokojený?

- Stává se něco takového jen v příběhu v knížce nebo se to stává i ve skutečnosti?

- Jak se tomu, jak se spolužáci ke Kryšpínovi chovali, říká? (Šikana)

Co je to tedy šikana?

ŠIKANÁ = ubližování někomu, kdo se nemůže nebo nedovede bránit. Většinou jde o opakované jednání, ale v některých velmi vážných případech může jít i o jednorázové jednání s hrozbou opakování

V příběhu byly různé příklady šikany.

- Co všechno bychom ještě mohli označit za šikanu – uveďte příklady.

Když dochází k šikaně, nějakým způsobem se jí může účastnit několik skupin lidí. Podle toho, jak se chovají, bychom je mohli rozdělit na:

- **agresor, oběť, svědek** - objevili se i v našem příběhu.

Kdo byl podle vás:

agresor – ten, kdo ubližuje = kluci, kteří trápili Kryšpína

oběť – ten, komu ubližují = Kryšpín, svým způsobem i Ulrika – vyhrožovali jí

svědek – ten, kdo tam je a vidí, co se děje - Ulrika, spolužáci ze třídy,

Říkáme si, jak se mohou jednotlivé postavy cítit a chovat. Čímž se vracíme k aktivitě štronzo.

- Proč to někdo dělá?

- byl sám šikanovaný

- agresivní rváč – pochází z takového prostředí - vyhledává si slabší oběti

- potěšení – rád ubližuje

- předvádí se, chce být obdivován

- má nedostatek sebevědomí

- ukazuje svou moc

- chce věci druhých

V našem případě došlo k šikaně mezi dětmi.

- Dochází tedy k šikaně jen u dětí? (dospělí x dítě, dítě x dospělý, dospělý x dospělý – říkáme si příklady)

Šikana se tedy může objevit kdekoli a šikanován může být kdokoli.

V úvodu setkání jsme mluvili o hrdinech a hrdinství. Našli jste v Kryšpínově příběhu nějakého hrdinu? (Ulrika – diskuze proč)

Můžeme my sami nějak ovlivnit situaci okolo šikany?

- mluvit o šikaně, nemlčet o svém problému

- svěřit se někomu – kamarádům, rodičům, učitelům, zavolat na linku bezpečí

- nebýt lhostejní - jednat, i když nejde o váš problém – podpořit šikanovaného, promluvit s ním, i když nechce pomoci, tak informovat někoho z dospělých
- uvědomit si, že v řadě případů může šikana naplňovat skutkovou podstatu trestných činů (např. omezování osobní svobody, vydírání, loupež, ublížení na zdraví, poškozování cizí věci, rasově motivované skutky, znásilnění, pohlavní zneužívání) a že agresori budou potrestáni (říkáme si možnosti – rozlišení podle věku agresora, řešení v rámci školy, sociální pracovníci, soud pro mladistvé, ...)

Ukázka knih s tematikou šikany.

např.

Roman Brat – Můj anděl se umí prát

Eckhart Tolle – Miltonovo tajemství

Michael Gerard Bauer – Neříkejte mi Izmael

Ann Dee Ellis – To jsem udělal

Eric Kahn Gale - Deník třídního otlučáka aneb Jak jsem zvítězil nad šikanou

Michaela Fišarová – Nikolina cesta

Eliška Horelová – Fretka

Aija Mayrock – Jak přežít šikanování

Jane Goldman – Jak si nenechat ublížit

Karin Kampwerth – Jak přežít školní léta

Bonnie Burton – Holky proti holkám

Alena Černá a kol. - Kyberšikana

některé důležité kontakty:

Linka bezpečí

tel.: 116 111 – bezplatné volání pro děti a mládež do 26 let

e-mail: přímo z webových stránek www.linkabezpeci.cz

Modrá linka – linka důvěry nejen pro děti a mládež

tel.: 549 241 010 nebo 608 902 41 – za cenu běžného hovoru

e-mail: help@modralinka.cz

www.modralinka.cz

Spondea – krizové centrum pro děti, dospívající a rodinu

tel.: 541 235 511 nebo 608 118 088

e-mail: krizovapomoc@spondea.cz

www.spondea.cz

www.sikana.org

www.minimalizacesikany.cz

www.saferinternet.cz